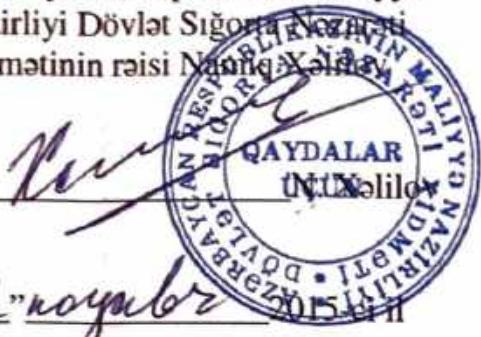

RAZILAŞDIRILMIŞDIR

Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi Dövlət Sığorta Xidmətinin rəisi Nümiq Xalımov

"Rəsəd" 2015-ci il

TƏSDİQ EDİRƏM

"PAŞA Sığorta" ASC-nin idarə Heyətinin sədri

"11" avqust 2015-ci il

Əmlaka mülkiyyət hüququ və digər əşya hüquqlarının itirilməsi üzrə könüllü sığorta (Titul sığortası) Qaydaları

ÜMUMİ ANLAYIŞLAR

Sığortalı - sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfidir.

Sığortaçı - İcbari sığorta üzrə icbari sığorta növlərinin həyata keçirilməsini tənzimləyən qanunlarda, könüllü sığorta üzrə sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfidir.

Faydalanan şəxslər - sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişi verilməli olan şəxsdir. Sığorta müqaviləsində faydalanan şəxs qismində başqa şəxs nəzərdə tutulmamışdır, sığortalı və (və ya) sığorta olunan faydalanan şəxs sayılır.

Aktuari - iqtisadi-riyazi hesablamalar aparmaqla sığorta haqlarının hesablanması əsaslarını müəyyən edən, həmçinin sığorta ehtiyatlarını hesablayan mütəxəssis;

Sığorta hadisəsi - sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya, sığorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan haldır.

Sığorta məbləği - sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin son həddidir.

Sığorta tələbi - sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığortaçıya öz vəzifələrini qanunvericiliyə və sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq icra etməsi barədə müraciəti;

Sığorta ödənişi - sığorta hadisəsi baş verdikdə icbari sığorta qanunlarına və ya sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyasıdır.

Sığorta obyekti - sığortalının, yaxud sığorta olunanın qanunazidd olmayan hər hansı əmlak mənafeyidir.

Sığorta predmeti - sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlak mənafelərinin aid olduğu fiziki şəxs, əmlak və ya haldır.

Sığorta marağı - Sığorta marağı sığorta hadisəsinin baş verəcəyi təqdirdə sığortalının maliyyə itkisinə məruz qalması ehtimalı ilə şərtlənən və onun sığorta obyekti sığorta etdirmək hüququnun əsaslandığı mənafedir.

Sığorta haqqı - risklərin qəbul edilməsi və ya böülüsdürülməsi müqabilində sığorta qanunvericiliyinə uyğun olaraq, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləği;

Sığorta riski və ya risk - sığorta obyekti ilə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimala qarşı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlik;

Sığorta tarifi - sığorta haqqının hesablanması üçün aktuari hesablamalarına əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi;

Sığorta müqaviləsi - sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyekti məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı itkilərin, dəyən zərərin əvəzinin və ya razılışdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşmadır.

Sığorta şəhadətnaməsi - Sığortaçı sığortalıya verdiyi sığorta müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiq edən sənəddir.

Sığortanın müddəti - sığorta risklərinin sığortalanmış hesab olunduğu müddət.

Azadolma məbləği - sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir.

Gözləmə müddəti - sığorta hadisəsi nəticəsində gözləmə müddəti ərzində yaranan itkilərin əvəzinin ödənilməsi sığortalının üzərində qalan hissəsidir.

Əhəmiyyətli hallar – Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalı özünə məlum olan, habelə sığortaçının yazılı surətdə tələb etdiyi və müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə sığortaçıya verməli olduğu məlumatlar.

Sığortanın ərazisi – sığorta obyektiin sığortalanmış hesab olunduğu müəyyən ərazi hüdudları.

XÜSUSİ ANLAYIŞLAR

Əmlak - istənilən əşyaların və qeyri-maddi əmlak nemətlərinin toplusudur.

Daşınmaz əmlak – Torpaq sahələri, yer təki sahələri, ayrıca su obyektləri, meşələr, çoxillik əkmələr, binalar, qurğular və torpaqla möhkəm bağlı olan digər əşyalar, yəni təyinatına tənasübsüz zərər vurulmadan yerinin dəyişdirilməsi mümkün olmayan obyektlər daşınmaz əşyalardır. Mülkiyyət hüquq və daşınmaz əmlaka digər hüquqlar, bu hüquqların məhdudlaşdırılması, əmələ gəlməsi, başqasına keçməsi və xitamı dövlət qeydiyyatına alınmalıdır.

Daşınar əmlak - Daşınmaz əşyalara aid edilə bilməyən bütün əşyalar daşınar əşyalar sayılır.

Mülkiyyət hüququ - subyektin ona mənsub əmlaka (əşyaya) öz istədiyi kimi sahib olmaq, ondan istifadə etmək və ona dair sərəncam vermək üzrə dövlət tərəfindən tanınan və qorunan hüququdur.

Maliyyə itkiləri – maliyyə (pul) və ya iqtisadi itki.

Hüquqi xərclər – sığorta hadisəsi nəticəsində Sığortalıya qarşı irəli sürülen iddiaların araşdırılması və müdafiəsi üçün Sığortaçının razılığı ilə Sığortalı tərəfindən çəkilən zəruri xərclər.

Məhkəmə işi - məhkəmə çekişməsi, arbitraj, vasitəcilik, məhkəmə qərarı və ya mübahisə həllinin digər vasitəsi başa düşülür.

İcraçı – əvəzli müqavilə üzrə istehlakçı üçün işləri icra edən və ya xidmətlər göstərən istənilən hüquqi-təşkilati mülkiyyət formasına malik hüquqi və ya fiziki şəxs.

Satıcı – alqı-satqı müqaviləsi üzrə malları realize edən istənilən hüquqi-təşkilati mülkiyyət formasına malik hüquqi və ya fiziki şəxs.

İş – maddi nəticələri istifadəyə (istehlaka) verilən, sifarişçinin tapşırığı ilə icraçının işi.

Məhsulun keyfiyyəti – malın (işin, xidmətin) müəyyən edilmiş və ehtimal olunan tələbata və həmçinin təhlükəsizlik tələblərinə cavab vermə qabiliyyəti ilə bağlı keyfiyyətlərinin məcmusu.

Standart – dövlət standartı, sanitariya normaları və Qaydaları, inşaat normaları və Qaydaları və qanunvericiliyə uyğun olaraq malların, işlərin, xidmətlərin keyfiyyətinə dair tələbləri müəyyən edən digər

BÖLMƏ 1. SIĞORTA NÖVÜ VƏ BU NÖVƏ AİD OLAN SİNİF

Maddə 1. Sığortanın növü

1.1. Sığortanın növü qeyri-həyat sığorta sahəsi üzrə əmlak sığortasına aiddir.

Maddə 2. Sığortanın sinifi

2.1. Qeyri-həyat sığortası sahəsində sığorta obyektiñə görə əmlak sığortasına aid olan əmlakın sığortası üzrə aşağıdakı sinif:

Digər şəxslərin hər hansı bir əmlaka mülkiyyət hüququnun mübahisələndirilməsi ilə əlaqədar qaldırıcıları iddiaları əsasında həmin əmlaka mülkiyyət hüququnun itirilməsi ilə əlaqədar sığortalının əmlak mənafelərinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan titul sığortası.

BÖLMƏ 2. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN TƏRƏFLƏRİ

Maddə 3. Sığortaçı

3.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortaçı "PAŞA Sığorta" ASC-dir.

Maddə 4. Sığortalı

4.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortalı sığorta obyektiñə münasibətdə sığorta marağı olan istənilən fiziki və ya hüquqi şəxs hesab olunur.

Maddə 5. Faydalanan şəxs

5.1. Sığorta müqaviləsi sığorta obyektiñin qorunmasında maraqlı olan hər hansı başqa şəxsin – Faydalanan şəxsin xeyrinə də bağlanı bilər.
5.2. Faydalanan şəxsin adı sığorta müqaviləsində göstəriləlidir.
5.3. Sığorta müqaviləsinin Faydalanan şəxsin xeyrinə bağlanması Sığortalını müqaviləyə əsasən vəzifə və öhdəliklərindən azad etmir.
5.4. Bu Qaydalar və sığorta müqaviləsi ilə Sığortalıya aid edilən bütün müddəalar sığortadan faydalanaq niyyətində olan Faydalanan şəxsə də eyni həcmidə aid edilir.

BÖLMƏ 3. SIĞORTA PREDMETİ VƏ OBYEKTİ

Maddə 6. Sığorta obyekti

6.1. Bu Qaydalara əsasən digər şəxslərin hər hansı bir əmlaka mülkiyyət hüququnun mübahisələndirilməsi ilə əlaqədar qaldırıcıları iddiaları əsasında həmin əmlaka mülkiyyət hüququnun itirilməsi ilə əlaqədar sığortalının əmlak mənafeləri sığorta obyekti hesab edilir.

Maddə 7. Sığorta predmeti

7.1. Bu Qaydalara əsasən digər şəxslərin hər hansı bir əmlaka mülkiyyət hüququnun mübahisələndirilməsi ilə əlaqədar qaldırıcıları iddiaları əsasında həmin əmlaka Sığortalının mülkiyyət hüququnun itirilməsi sığortanın predmeti hesab olunur.

BÖLMƏ 4. SİĞORTA MƏBLƏĞİ

Maddə 8. Sığorta məbləği

- 8.1. Sığorta müqaviləsi üzrə sığorta məbləği Sığortalı ilə və Sığortaçı arasındaki razılığa əsasən sığorta müqaviləsinə (sığorta şəhadətnaməsinə) əsasən müəyyən edilir.
- 8.2. Sığorta məbləği sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin son həddidir.
- 8.3. Sığortaçı sığorta ödənişini sığorta məbləği həddində həyata keçirir və bir sığorta hadisəsi üzrə sığorta ödənişi heç bir halda sığorta məbləğini aşa bilməz.

BÖLMƏ 5. SİĞORTA TƏMİNATI

Maddə 9. Sığorta hadisəsi və sığorta riskləri

- 9.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortalının aşağıda sadalanmış risklər nəticəsində sığorta müqaviləsinin imzalanması zamanı ona mənsub olan əmlaka dair mülkiyyət hüququnun (sahiblik, istifadə və sərəncam hüququnun) məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarına (qətnaməsinə, hökmünə) əsasən itirilməsi və ya məhdudlaşdırılması ilə əlaqədar yaranmış zərər sığorta hadisəsi hesab edilir:
 - a) Mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi məqsədilə Sığortalı tərəfindən bağlanmış alqı-satqı, icarə, ipoteka, dəyişdirmə, bağışlama müqaviləsinin etibarsız hesab edilməsinə dair üçüncü şəxslərin tələbləri;
 - b) Əmlakın vicdanlı sahibi tərəfindən Sığortalının sahibliyindən geri tələb edilməsi;
 - c) Sığorta şəhadətnaməsində qeyd edildiyi təqdirdə aşağıdakı risklər:
 - sənədlərin qeydiyyatı zamanı dələduzluq yaxud firildaqlıq əlamətinin olması;
 - varislərin və ya 18 yaşına çatmamış şəxslərin maraqlarının nəzərə alınmaması;
 - əmlakın əvvəlki özəlləşdirilməsi yaxud satışının qanunsuz olması;
 - əmlakın eyni vaxtda iki və daha artıq şəxsə satılması;
 - satıcıların aldatması, həmçinin sənədlərin qeydiyyatı zamanı etinasızlıq nəticəsində yol verilmiş səhvler, nəzərdən qaçırmalar;
 - ağıl zəifliyi və ya ruhi xəstəlik nəticəsində məhkəmə tərəfindən fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilən şəxslərlə, eyni zamanda həbsdə olan, yaxud qanunla imza səlahiyyəti əlindən alınan şəxslərlə sövdaləşmənin həyata keçirilməsi
 - güc, zorakılıq yaxud etibardan sui-istifadə etməklə imzalatdırılan sövdələşmələr (alqı-satqı müqavilələri)
 - ər və ya arvadın birinin razılığı olmadığı halda digərinin ümumi birgə əmlakı satması, bağışlaması və s.;
 - inşaatın dayandırılması, dondurulması;
 - binanın/daşınmaz əmlakın keyfiyyətsiz inşa edilməsi yaxud mövcud standartlara cavab verməməsi nəticəsində istifadəyə yararsız hesab edilməsi riskləri də daxil olmaqla qanunla qadağan olunmayan bütün digər hallar.
- 9.2. Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, təminata bu təminata əsasən iddianın predmetini təşkil edə biləcək hər hansı məsələ ilə bağlı sığortaçının əvvəlcədən razılığı ilə çəkilmiş bütün digər xərc və məsrəflər daxildir.
- 9.3. Sığortalı ilə imzalan sığorta şəhadətnaməsinə əsasən daha geniş sığorta təminatı nəzərdə tutula bilər.

Maddə 10. Sığorta Risklərindən istisnalar və (və ya) Sığorta Təminatında Məhdudiyyətlər

- 10.1. Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, Sığortalının aşağıda sadalananlar nəticəsində baş vermiş zərəri sığorta hadisəsi hesab olunmur:
 - 10.1.1. Əvəzli və ya əvəzsiz müqaviləyə əsasən sığortalanmış əmlaka dair mülkiyyət hüququnun Sığortalı tərəfindən itirilməsi və ya özgənikələşdirilməsi;
 - 10.1.2. Əmlaka dair mülkiyyət hüququnun rəsmiləşdirilməsi zamanı lazımı vergi və ya digər ödənişlərin Sığortalı tərəfindən həyata keçirilməməsi;
 - 10.1.3. Dövlət orqanlarının göstərişi, tələbi və ya digər hərəkatları, qanunların, sərəncamların və ya digər normativ hüquqi aktların qəbul edilməsi, həmçinin dövlət və ya bələdiyyə məqsədləri üçün əmlakın özgənkiləşdirilməkla müsadirə edilməsi;
 - 10.1.4. Mülkiyyətinin öhdəliklərinin təmin edilməsi məqsədilə tələblərin əmlaka yönəldilməsi;

- 10.1.5. Qanuna görə həmin şəxsə mənsub ola bilməyən əmlakın özgəninkiləşdirilməsi;
- 10.1.6. Paylı mülkiyyətin mülkiyyətçiləri tərəfindən Sığortalıya əmlakın naturada ayrılması əvəzinə onun payının dəyərinin ödənilməsi;
- 10.1.7. Daşınmaz əmlakın yerləşdiyi (Sığortalıya mənsub olmayan) sahəyə dair Sığortalının istifadə hüququnun itməsi nəticəsində həmin daşınmaz əmlak üzərində mülkiyyət hüququnun itirilməsi;
- 10.1.8. Sığortalı tərəfindən ona mənsub olan yaşayış sahəsinin və ya digər əmlakin təyinatına uyğun olmayan şəkildə istifadə edilməsi, qonşuların hüquq və maraqlarının sistematik pozulması və ya yaşayış sahəsinin (və ya digər əmlakin) məhv olmasına şərait yaradan təsərrüfatsızcasına istifadə edilməsi;
- 10.1.9. Qanunvericiliyin tələblərini pozmaqla istifadə olunan torpaq sahəsinin özgəninkiləşdirilməsi;
- 10.1.10. Düzgün davranışın olmaması səbəbindən ev heyvanlarının özgəninkiləşdirilməsi;
- 10.1.11. Sığortalının əmlaka dair mülkiyyət hüququndan imtina etməsi və ya bu cür hüququn məhdudlaşdırılmasına dair razılıq verməsi (həmçinin, iddianın qəbul edilməsi və ya barışqı razılışmasının imzalanması yolu ilə);
- 10.1.12. Əmlaka dair mülkiyyətin hüququnun itirilməsi ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olsun cinayətin Sığortalı tərəfindən törədilməsi;
- 10.1.13. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən Sığortalının vicdansız sahib kimi qəbul edilməsi;
- 10.1.14. İstənilən səbəbdən Sığortalının əldə etdiyi əmlakin məhv olması;
- 10.1.15. Sığortalının əldə etdiyi əmlakin təyinatı üzrə istifadə etməməsi və ya qanunvericiliyin tələblərini pozmaqla istifadə etməsi;
- 10.1.16. Əldə edilən əmlakin Sığortalı tərəfindən xüsusiyyətlərinin, xassələrinin və konstruktiv parametrlərinin dəyişdirilməsi;
- 10.1.17. Sığortalının spirtli içkilər, narkotik vasitələr və ya psixotrop maddələrin təsiri altında, həmçinin hərəkətlərinin mənasını başa düşmədiyi və ya onlara rəhbərlik edə bilmədiyi vəziyyətdə etdiyi hərəkət (hərəkətsizlik);
- 10.1.18. Əqd üzrə qoyulan cərimələr, dəbbə pulu və s.;
- 10.1.19. Əqdin etibarsız hesab edilməsi nəticəsində yaranan dolayı itkilər (əldə çıxmış fayda və s.);
- 10.1.20. Sığorta müddətinin bitməsindən sonra mülkiyyət hüququna xitam verilməsi və ya məhdudlaşdırılması ilə əlaqədar Sığortalıya qarşı qaldırılan istənilən iddia və ya tələblər;
- 10.1.21. Mülkiyyət hüququna dair ər-arvad (boşanmış ər-arvad daxil olmaqla), valideynlər, uşaqlar, istənilən qohumlar (bir şərtlə ki, onlardan biri Sığortalının özüdür) və ya Sığortalının ailəsinin digər üzvləri arasında yaranmış mübahisələr və ya qaldırılmış iddialar;
- 10.1.22. Obyektiñ özbaşına tikinti hesab edilməsi. Bu istisna o hallara tətbiq edilmir ki, obyektiñ özbaşına tikinti hesab edilməsinə əsas kimi səlahiyyətli orqanın və ya vəzifəli şəxsin tikintiyə icazə verilməsi, tikinti üçün torpaq sahəsinin ayrılmazı barədə qərarının və digər bu kimi qərarların ləğv edilməsi (həmin qərarın qanunsuz, eləcə də tam və ya qismən saxta elan edilməsi səbəbindən) çıxış etsin, (bir şərtlə ki, həmin qərarlar nəticəsində tikinti öncədən qanuni hesab edilmiş olsun və onun qeydiyyata alınmasını mümkün olsun), Sığortalı (Faydalanan şəxs) özü isə sığorta müqaviləsi bağlanan ana bu cür qərarların qanuna zidd olmasından xəbərdar olmamış olsun və ya bunu bilməli olmasın.
- 10.1.23. Nüvə partlayışı, radiosiya və ya radioaktiv zəhərlənmə;
- 10.1.24. Hərbi əməliyyatlar və ya hərbi xarakterli tədbirlər hesab edilən hallar;
- 10.1.25. Vətəndaş mühəribələri, iğtişaşlar, tətillər, qiyam, üsyən və bu kimi digər hadisələr;
- 10.1.26. Dövlət orqanlarının göstərişinə əsasən mülkiyyətin müsadirə edilməsi, özgəninkiləşdirilməsi, həbs edilməsi və ya məhv edilməsi ilə əlaqədar Sığortalı tərəfindən mülkiyyət hüququnun itirilməsi;

10.2. Aşağıdakı əmlaka dair mülkiyyət hüququnun itirilməsi ilə əlaqədar sığorta müqaviləsi imzalana bilməz:

- 10.2.1. Pullar (xarici pul vahidləri daxil olmaqla) və qiymətli kağızlar;
- 10.2.2. Əl yazmaları, cizgilər və digər sənədlər, kompüter sistemlərinə dair məlumat daşıyıcıları, slaydlar, şəkillər, audio və videoqeydlər;
- 10.2.3. Qiymətli daşlar və metallar;
- 10.2.4. İncəsənət əsərləri, poçt markaları, antikvar əşyalar və onlardan ibarət kolleksiyalar və s.;
- 10.2.5. Dini əşyalar;
- 10.2.6. Ev heyvanları, quşlar, ev bitkilər və digər heyvanlar;
- 10.2.7. Müəlliflik, patent və əlaqəli hüquqların obyektləri;
- 10.3. Müvafiq sığorta müqaviləsinə əsasən tərəflər arasında digər istisnalar da müəyyənləşdirilə bilər.

BÖLMƏ 6. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİ BAĞLANMASI, HƏMÇİNİN ONA ƏLAVƏ VƏ DƏYİŞİKLİKLƏR EDİLMƏSİ VƏ XİTAM VERİLMƏSİ QAYDASI

Maddə 11. Sığorta müqaviləsinin bağlanması

- 11.1. Sığorta müqaviləsinin bağlanması üçün Sığortalı Sığortaçının ərizə/sorğu formasını doldurur.
- 11.2. Sığorta müqaviləsinin bağlanması faktı sığorta qaydaları əlavə edilməklə, Sığortalıya verilən sığorta şəhadətnaməsi ilə təsdiq edilir.
- 11.3. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi, müqavilədə göstərilən başlama və sona çatma tarixlərində saat 24⁰⁰-da qüvvəyə minir və qüvvədən düşür.
- 11.4. Sığorta yalnız sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən sığorta hadisələrini əhatə edir.

Maddə 12. Sığortanın ərazisi

- 12.1. Bu sığorta, sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdır, Azərbaycan Respublikasının ərazisində qüvvədədir.
- 12.2. Əgər sığorta müqaviləsində sığortanın ərazisi göstərilmişdir, yalnız həmin ərazidə baş verən sığorta hadisələrinə sığorta təminatı verilir.
- 12.3. Sığortanın ərazisi, Sığortaçının bu barədə qabaqcadan xəbərdar edilməsi və onun yazılı surətdə razılığının alınması şərti ilə genişləndirilə bilər.

Maddə 13. Azadolma məbləği

- 13.1. Sığorta müqaviləsi ilə azadolma məbləği nəzərdə tutula bilər.
- 13.2. Azadolma məbləği sığorta və ya ziyan məbləğinin hər hansı bir faizi həcmində və/və ya müəyyən məbləğ həcmində təyin edilə bilər.

Maddə 14. Sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi

- 14.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində Sığortalı və Sığortaçı müqavilənin müəyyən şərtlərinin dəyişdirilməsi, həmçinin ona müəyyən əlavələr edilməsi barədə razılığa gələ bilərlər.

Maddə 15. Sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi

- 15.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda vaxtından əvvəl xitam verilir:

- 15.1.1. sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda;
- 15.1.2. aşağıdakı hallar istisna olmaqla, sığortalı fiziki şəxs öldükdə və ya sığortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda:
 - a) əmlak sığortası müqaviləsini bağlamış sığortalı sığorta müqaviləsi bağlayarkən sığortalanmış əmlakı qəbul edəcək hər hansı şəxsi təyin etmiş olduğu, habelə sığorta hadisəsi baş verənədək sığortaçının razılığı ilə onu dəyişdirmiş olduğu hallarda sığortalı fiziki şəxs vəfat edərsə, onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri vərəsəlik qaydasında sığortalanmış əmlakı qəbul edən şəxsə keçir;
 - b) müqavilədə başqa şərtlər müəyyən edilməmişdir, sığortalının hüquq və vəzifələri sığorta predmeti olan miras əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə həm onun özünü, həm də sığortaçının müqavilədə rəsmiləşdirilən razılığı ilə keçir;
 - c) sığortalı olan hüquqi şəxs sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrə yenidən təşkil edildikdə onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri müvafiq hüquq varisinə keçir.
- 15.1.3. Sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı olmayan sığorta olunan vəfat etdikdə sığortalının onun başqası ilə əvəz olunması təklifinə sığortaçı etiraz etdikdə;
- 15.1.4. sığorta müqaviləsində digər hal nəzərdə tutulmamışdır, sığortalanmış əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etdikdə; əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etmədiqdə əlavə sığorta haqqı ödənilmədən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı dəyişdirilir;

- 15.1.5. siğorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadıqda və siğorta riskinin mövcudluğu, səbəbi siğorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;
- 15.1.6. siğortaçı siğortalı qarşısında öz öhdəliklərini tam olaraq yerinə yetirdikdə;
- 15.1.7. siğortalı siğorta haqqını siğorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;
- 15.1.8. siğorta marağı artıq mövcud olmadıqda;
- 15.1.9. siğortalı və ya siğortaçı siğorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi tələbi ilə çıxış etdikdə.

Maddə 16. Siğorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermə ilə bağlı xəbərdar etmə

- 16.1. Bu Qaydaların 15-ci maddəsində göstərilən hallarda siğorta müqaviləsinə xitam verilməsi üçün əsas olan şərait yarandıqda bu Qaydaların 16.2-ci maddəsi nəzərə alınmaqla müqaviləyə xitam verilməsində maraqlı olan tərəf dərhal digər tərəfi bu barədə xəbərdar etməlidir.
- 16.2. Siğorta müqaviləsinə bu Məcəllənin 15.1.9-cu maddəsinə uyğun olaraq siğortalının və ya siğortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilərkən bu barədə bir tərəf digərinə ən azı 30 gün əvvəl (siğorta müqaviləsi beş ildən çox müddətə bağlanmış olduqda 60 gün, 3 aydan az müddətə bağlanmış olduqda isə 5 iş günü əvvəl) tələbini əsaslandırdığı yazılı bildiriş göndərməlidir.

Maddə 17. Siğorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermənin nəticələri

- 17.1. Siğorta müqaviləsinə (qrup halında siğorta zamanı həm də müqaviləyə hər hansı bir siğorta predmetinə münasibətdə) siğortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, siğortaçı həmin müqavilə üzrə (qrup halında siğorta zamanı isə müqavilənin hər hansı siğorta predmeti ilə bağlı siğorta haqqına mütənasib olan) siğorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxmaqla həmin müddət üçün siğorta haqlarını ona qaytarır. Siğortalının siğorta müqaviləsinə xitam verilməsi ilə bağlı tələbi siğortaçının siğorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdır, siğortaçı siğorta haqlarını (qrup halında siğorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqlarını) bütünlükə siğortalıya qaytarır.
- 17.2. Siğorta müqaviləsinə (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir siğorta predmetinə münasibətdə) siğortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, siğorta haqlarını (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqlarını) bütünlükə siğortalıya qaytarır; əgər bu tələb siğortalının siğorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, siğortaçı müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün siğorta haqlarını (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqlarını) qaytarır. Bu halda siğortaçı siğorta müqaviləsi üzrə (qrup halında siğorta zamanı isə müqavilənin hər hansı siğorta predmeti ilə bağlı siğorta haqqına mütənasib olan) siğorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxa bilər.
- 17.3. Siğorta müqaviləsinə (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir siğorta predmetinə münasibətdə) vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anı nadək siğortaçı tərəfindən siğortalıya ödənilmiş siğorta haqqına (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqlarına) bərabər və ya ondan çox miqdarda siğorta ödənişi verilmişdir, siğorta haqqı (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqları) siğortalıya qaytarılmır.
- 17.4. Siğorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anı nadək ödənilmiş siğorta haqqından (qrup halında siğorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmeti üzrə ödənilmiş siğorta haqlarından) az miqdarda siğorta ödənişi verilmişdir, həmin siğorta haqqı məbləği ilə siğorta ödənişi məbləği arasındaki fərq miqdarında siğorta haqqının siğortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu Məcəllənin 17.1-ci və 17.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.
- 17.5. Siğorta müqaviləsi bu Qaydaların 15.1.2-ci maddəsində müəyyən edilmiş məhkəmə qərarı əsasında xitam verilmiş hesab edildikdə siğortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin (qrup halında siğorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir siğorta predmetinə münasibətdə) qurtarmamış müddəti üçün siğorta haqlarını, bu Məcəllənin 17.3-cü və 17.4-cü maddələrinin tələbləri nəzərə alınmaqla, siğortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

BÖLMƏ 7. SİĞORTA HAQQI

Maddə 18. Sığorta haqqı

- 18.1. Sığorta haqqı risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləğidir.

Maddə 19. Sığorta haqqının ödənilməsi

- 19.1. Sığorta haqqının miqdarı və ya onun hesablanması və ödənilməsi qaydası tərəflər arasında sığorta şəhadətnaməsi ilə müəyyən edilir. Sığorta müqaviləsində sığorta haqqının hissə-hissə ödənilməsi razılışdırıla bilər. Sığorta şəhadətnaməsinə başqa cür nəzərdə tutulmamışdır, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsindən sonra qüvvəyə minir.
- 19.2. Əgər sığorta haqqı (və ya onun razılışdırılmış ilk hissəsi) sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş vaxt ərzində Sığortaçıya ödənilməzsə, sığorta müqaviləsi öz qüvvəsini itirir. Əgər sığorta haqqının hissələrlə ödənilməsi nəzərdə tutulmuşdursa, sığorta haqqının sonrakı hissələri sığorta müqaviləsində göstərilmiş müddət ərzində ödənilməzsə, tərəflərin başqa cür razılışlığı hallar istisna olmaqla, sığorta müqaviləsi, sığorta haqqının ödənilmiş hissəsinə müvafiq olan müddətin bitməsindən sonra öz qüvvəsini itirir.
- 19.3. Sığorta haqqının ödənildiyi gün, pul vəsaitinin Sığortaçının bank hesabına və ya kassasına daxil olduğu gün hesab olunur.
- 19.4. Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılışdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayıaraq ödənilməlidir.

BÖLMƏ 8. MÜQAVİLƏ ÜZRƏ TƏRƏFLƏRİN HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ

Maddə 20. Tərəflərin hüquq və vəzifələri:

- 20.1. Sığortalının vəzifələri:
- 20.1.1. sığorta haqqını vaxtında ödəməli;
- 20.1.2. sığortalanmış obyektdə dair qüvvədə olan digər sığorta müqavilələri barədə sığortaçıya məlumat verməli;
- 20.1.3. sığorta hadisəsi baş verdikdə, bu barədə Qaydaların 23.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə sığortaçını xəbərdar etməli;
- 20.1.4. ziyanın qarşısının alınması və azaldılması üçün tədbirlər görməli;
- 20.1.5. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalı özüne məlum olan, habelə sığortaçının yazılı surətdə tələb etdiyi və müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar (bundan sonra "əhəmiyyətli hallar") barədə sığortaçıya məlumat verməlidir və ya Sığortaçı tərəfdən təqdim olunmuş Sorğu formasında düzgün və dəqiqlik şəkildə qeyd etməlidir, riskin sonradan dəyişilməsi barədə sığortaçıya məlumat verməli;
- 20.2. Sığortalının hüquqları:
- 20.2.1. Bu qaydalarda nəzərdə tutulan şərtlərin sığortaçı tərəfindən yerinə yetirilməsini tələb edir;
- 20.2.2. Sığorta hadisəsinin təsiri nəticəsində sığortalının əmlak mənafelərinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişini tələb edir;
- 20.2.3. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquq və vəzifələri həyata keçirməlidir.
- 20.3. Sığortaçının vəzifələri:
- 20.3.1. sığortalını sığorta qaydaları ilə tanış etməli;
- 20.3.2. sığorta ödənişini bu Qaydaların 27.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə verməli və ya ödənişdən imtina etməli;
- 20.3.3. sığortalı və onun əmlak vəziyyəti barədə məlumatı, o cümlədən kommersiya sırrı olan məlumatı yaymamalıdır;
- 20.4. Sığortaçının hüquqları:
- 20.4.1. Sığorta müqaviləsində qeyd olunan sığorta haqqını tələb edir;
- 20.4.2. Sığorta risklərini və bu risklərin istisnalarını müəyyən edir;
- 20.4.3. Sığortalıdan riskinin dərəcəsini və yaxud sığorta hadisəsi ilə bağlı şəraitini müəyyən etmək üçün mühüm əhəmiyyətli hallar və ya sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində bu

hallarda baş verən dəyişiklər barədə bildiyi və ya bilməli olduğu məlumatları verməsini tələb edir;

- 20.4.4. Sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini araşdırmasına siğortalı tərəfindən maneçilik törədilməməsini tələb edir;
 - 20.4.5. Sığortalının siğorta hadisəsi yaranmasına yönəldilən qərəzli hərəkətləri və ya siğorta hadisəsi ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayətlər törətməməsini tələb edir;
 - 20.4.6. Sığortalının siğortalanmış əmlakın xilas edilməsi (qorunub saxlanması) və ya ona dəymmiş zərərin azaldılması üçün lazımı və mümkün tədbirləri görməsini tələb edir.
- 20.4.7. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquq və vəzifələri həyata keçirməlidir.
- 20.5. Sığortalı tərəfindən əhəmiyyətli hal barədə məlumatların verilməməsi və ya sorğu formasında yanlış məlumatların qeyd edilməsi Sığortaçının müqavilədən və siğorta ödənişindən imtina etməsi ilə nəticələnir.
- 20.6. Əgər məlumatların dəqiq olmaması Sığortaçiya məlum idisə və ya Sığortalı yanlış məlumatların verilməsində təqsirli deyildirsə, müqavilədən imtina edilməsi yolverilməzdir.

Maddə 21. Sığorta riskindəki dəyişikliklər

- 21.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində, Sığortalı, siğorta müqaviləsi bağlanan zaman Sığortaçiya bildirdiyi əhəmiyyətli halların dəyişilməsi, həmçinin siğorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən və ona məlum olan bütün digər hallar (o cümlədən, siğortalanmış əmlakin hüquqi statusunda baş verən dəyişikliklər barədə müqaviləsində sonradan baş verən dəyişiklik) barədə Sığortaçiya dərhal məlumat verməlidir.
- 21.2. Sığortaçı siğorta riskinin artmasına təsir edən hallar barədə məlumatı əldə etdikdən sonra aşağıda göstərilən hərəkətləri etmək hüququna malikdir:
 - 21.2.1. siğorta müqaviləsinin şərtlərini və müddəalarını dəyişmək,
 - 21.2.2. əlavə siğorta haqqının ödənilməsini tələb etmək və ya
 - 21.2.3. belə dəyişikliklərin baş verdiyi tarixdən siğorta müqaviləsini ləğv etmək.
- 21.3. Sığortalı bu Qaydaların 21.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş öhdəliklərini yerinə yetirməzsə, Sığortaçı siğorta ödənişini vermək vəzifəsindən azad edilir və Sığortaçının müqavilədən imtina etmək hüquq yaranır.

BÖLMƏ 9. SIĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİKDƏ SIĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ

Maddə 22. Sığorta hadisəsi

- 22.1. Sığorta hadisəsi siğorta müqaviləsinə görə siğorta ödənişinin siğortalıya, siğorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, siğorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan haldır.

Maddə 23. Sığortaçiya siğorta hadisəsi barədə məlumatın verilməsi

- 23.1. Sığorta hadisəsinin baş verməsini Sığortalı dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində siğortaçiya və ya onun nümayəndəsinə yazılı surətdə bildirir.

Maddə 24. Zərərlərin qarşısının alınması və azaldılması

- 24.1. Bu siğorta ilə əhatə olunmasından asılı olmayaraq, Sığortalı artıq baş vermiş istənilən zərər, xəsarət və yaranmış məsuliyyətin azaldılması və gələcəkdə baş verə biləcək belə halların qarşısının alınması məqsədi ilə bütün ağlabatan və zəruri tədbirləri görməyə borcludur.
- 24.2. Sığortalının belə tədbirləri həyata keçirməməsi ilə əlaqədar birbaşa və ya dolayı nəticəsi olaraq baş vermiş istənilən zərər, xəsarət və yaranmış məsuliyyətə münasibətdə siğorta təminatı verilmir.
- 24.3. Belə tədbirlərin görüləməsi zamanı Sığortalı Sığortaçından aldığı bütün təlimatlara əməl etməlidir.
- 24.4. Zərərlərin qarşısını almaq və ya həcmini azaltmaq üçün Sığortalı mümkün tədbirləri görmədikdə, belə tədbirlərin görülməməsi nəticəsində zərər məbləğində baş verən artım Sığortaçı tərəfindən ödənilmir.

Maddə 25. Sığortaçı tərəfindən nəzarət

- 25.1. Sığortaçı sığorta hadisəsi və onun nəticələri ilə əlaqədar Sığortalının bütün hərəkətləri üzərində nəzarət etmək və sığorta ödənişinin həyata keçirilməsinə təsir edə bilən bütün məsələlər haqqında qərar qəbul etmək imkanına malik olmalıdır.
- 25.2. Sığortalı Sığortaçının tələbi ilə ona kömək etməlidir. Sığorta hadisəsi ilə bağlı bütün rəsmi və qeyri-rəsmi təhqiqatlarda Sığortaçı öz hesabına Sığortalının maraqlarını təmsil və müdafiə etmək hüququna malikdir. Sığortalı Sığortaçının ilkin razılığı olmadan onun məsuliyyətinin tanınmasına yönəlmış hər hansı bir hərəkət edə, saziş bağlaya və ya vəd verə bilməz.

Maddə 26. Sığorta hadisəsinin sübut edilməsi

- 26.1. Sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu və onun səbəb olduğu zərərin məbləğini sübut etmək vəzifəsi Sığortalının üzərinə düşür və Sığortalı qanunvericilik və formalasılmış təcrübə ilə tələb olunan sənədlər də daxil olmaqla Sığortaçını bütün zəruri sənədlərlə təmin etməlidir.
- 26.2. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır:
 - 26.2.1. Sığortalının ərizəsi
 - 26.2.2. Sığortalanmış əmlaka dair mülkiyyət hüququnun təsdiq edən sənəd;
 - 26.2.3. Sığortalanmış əmlaka dair mülkiyyət hüququnun itirilməsi və ya həmin hüququn məhdudlaşdırılması ilə əlaqədar qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı (qətnaməsi, hökmü və s.);
 - 26.2.4. Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı qanunvericiliyə uyğun olaraq, hər hansı dövlət orqanına məlumat verilməlidirsə, həmin orqanın hadisə barədə təqdim etdiyi müvafiq sənəd;
 - 26.2.5. Sığorta hadisəsinin baş verməsini təsdiq edən digər zəruri sənədlər.
- 26.3. Sığortaçı zərurət yarandıqda sığortalıdan sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini və faktını, həmçinin dəyən zərərin həcmiñin müəyyən edilməsi üçün zəruri olan digər sənədlərin təqdim edilməsini tələb etmək hüququna malikdir.

BÖLMƏ 10. SIĞORTA ÖDƏNİŞİ

Maddə 27. Sığorta ödənişi

- 27.1. Sığortaçı bu Qaydaların 26-cı maddəsində qeyd olunan sənədlərin sonuncusunu aldıqdan sonra (sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdır) 7 iş günü müddətində sığorta ödənişini həyata keçirir və ya yazılı şəkildə əsaslandırmaqla ödənişdən imtina edir.
- 27.2. Müqavilədə başqa hal nəzərdə tutulmamışdır, sığorta ödənişi sığorta məbləği həddində, lakin sığortalanmış əmlakın real bazar dəyərini aşmamaq şərtiə həyata keçirilir.
- 27.3. Sığorta ödənişi hesablanarkən sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə tutulmuş bütün azadolmalar ödəniş məbləğindən çıxılır.
- 27.4. Sığorta ödənişi nağd və ya bank köçürməsi yolu ilə həyata keçirilə bilər.

28. Sığorta ödənişindən sığorta haqqının tutulması

- 28.1. Sığorta ödənişinin ödənilməsi zamanı sığortaçı sığorta ödənişi məbləğindən sığortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir.

29. Sığorta məbləğinin sığorta ödənişinə uyğun olaraq azalması

- 29.1. Sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləği həmin müqavilə üzrə verilmiş sığorta ödənişi həcmində azalmış hesab olunur. Sığorta qanunvericiliyində başqa hal nəzərdə tutulmamışdır, bu zaman sığorta müqaviləsinə sığorta məbləğinin azalması ilə bağlı dəyişiklik etmək vacib deyil.

30. Sığorta ödənişinin verilməsindən imtinanın əsasları

- 30.1. Azərbaycan Respublikasının Qanununlarında başqa cür nəzərdə tutulmamışdır, Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edir:

- 30.1.1. bu Qaydaların 23-cü maddəsinin tələblərinə əməl edilməməsi nəticəsində siğortaçının hadisənin siğorta hadisəsi olub-olmamasını müəyyənləşdirmək imkanından məhrum olması;
- 30.1.2. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, siğortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin müvafiq hadisənin baş verməsinə yönələn qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, habelə hadisə ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayət törətməsi;
- 30.1.3. müqavilə ilə hərbi risklərin siğortalanması nəzərdə tutulmadıqda hadisənin baş verməsinin hərbi əməliyyatlar və ya hərbi xarakterli tədbirlər hesab edilən halların nəticəsi olması;
- 30.1.4. siğortalının siğortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmini azaltmaq üçün lazımi və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman siğorta ödənişindən o həcmində imtina edilə bilər ki, siğortalı mümkün tədbirləri görmüş olsayıdı, zərərin miqdarı həmin həcmində azalmış olardı;
- 30.1.5. bu Qaydaların 30.2-ci maddəsi nəzərə alınmaqla, siğorta predmeti, həmçinin siğorta olunan şəxs və (və ya) siğorta hadisəsi barəsində siğortalının siğortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində siğortaçının siğorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin siğorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmini müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;
- 30.1.6. əmlakın siğortası üzrə siğortalı, siğorta olunan və ya faydalanan şəxsin zərərin əvəzini tam olaraq zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsdən alması; zərərvuran zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda siğorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.
- 30.1.7. baş vermiş hadisənin siğorta müqaviləsinə görə siğorta hadisəsi hesab edilməməsi;
- 30.1.8. siğorta haqqının növbəti hər hansı bir hissəsinin müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəllənin 903.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halda isə siğortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 gün sonra siğorta hadisəsinin baş verməsi halında siğorta haqqının müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;
- 30.2. Bu Qaydaların 30.1.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatların yanlışlığı siğorta müqaviləsi bağlanarkən siğortaçıya məlum olduqda və ya siğortalı yanlış məlumatların verilməsində təqsirli olmadıqda, habelə tələb olunan məlumatata siğortalının cavab verməməsinə baxmayaraq siğorta müqaviləsi bağlanmış olduğu halda siğortaçı siğorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün yanlış məlumatın verilməsi və ya tələb olunan məlumatın verilməməsi faktına əsaslanı bilməz.
- 30.3. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, siğorta hadisəsi onun baş verməsinə yönələn, siğorta müqaviləsi üzrə siğortalı və (və ya) siğorta olunan hesab edilməyən faydalanan şəxsin qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində baş verdikdə, həmin faydalanan şəxs siğorta ödənişini almaq hüququndan məhrum olur.

Maddə 31. Subroqasiya hüququ

- 31.1. Subroqasiya hüququ siğorta ödənişi almış şəxsin ona dəymiş zərərə görə məsuliyyət daşıyan üçüncü şəxsə qarşı malik olduğu hüquqlardan və vasitələrdən həmin ödənişi vermiş siğortaçının istifadə etmək hüququdur.
- 31.2. Faydalanan şəxsin zərərvuran şəxsə qarşı zərərin əvəzini ödəmək tələbi (iddiası) ilə bağlı hüquq əmlak siğortası üzrə siğorta ödənişini vermiş siğortaçıya subroqasiya qaydasında onun verdiyi siğorta ödənişi məbləğində keçir.
- 31.3. Faydalanan şəxs siğorta ödənişini aldıqda, subroqasiya hüququnun həyata keçirilməsi üçün özündə olan bütün lazımı sənədlərlə siğortaçını təmin etməlidir.

- 31.4 Faydalanan şəxs zərərvuran şəxsə qarşı iddiadan və ya tələbi təmin edən hüquqlardan, yaxud lazımı sənədləri siğortaçıya verməkdən imtina etdikdə, siğortaçı siğorta ödənişi verməkdən zərərvuran şəxslən subroqasiya qaydasında ala biləcəyi məbləğ həcmində azad edilir.
- 31.5 Siğortaçı subroqasiya hüququndan zərərvuran şəxsin özünə və (və ya) müvafiq siğorta hadisəsi ilə bağlı risklər üzrə həmin şəxsin məsuliyyətini siğortalılmış siğortaçıya, həmçinin qanunvericiliyə əsasən, dəyən zərərə görə siğortalı və ya faydalanan şəxs qarşısında maddi məsuliyyət daşıya bilən digər şəxsə qarşı istifadə edə bilər.

BÖLMƏ 11. TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ

Maddə 32. Tərəflərin məsuliyyəti

- 32.1. Bu Qaydaların şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımı qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 33. İş sırlarının gizli saxlanması

- 33.1. Siğortaçı, Siğortalıya aid öyrəndiyi və ya iş prosesində öyrənəcəyi iş sırlarını gizli saxlamadığı halda Siğortalıya dəyən maddi və ya mənəvi zərərə görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır

Maddə 34. Mübahisələrin həlli qaydası

- 34.1. Bu Qaydalara əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsində irəli gələn bütün mübahisələr ilkin olaraq danışıqlar yolu ilə pretenziya qaydasında, tərəflər arasında razılığa gəlinmədiyi təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmələr vasitəsilə həll edilir.

BÖLMƏ 12. DİGƏR MÜDDƏALAR

Maddə 35. Qeyd-şərtlər

- 35.1. Siğorta qaydalarına əlavə və dəyişikliklər edilməsi məqsədilə, bu qaydalara qeyd-şərtlər də yazılıa bilər.

“PAŞA Sığorta” ASC

Titul sığortası üzrə baza sığorta tarifinin hesablanması və iqtisadi əsaslandırılması

Sığorta tarifinin hesablanması üçün zəruri olan məlumatlar:

- n – müqavilələrin nəzərdə tutulan sayı
- q – sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı
- S – bir sığorta müqaviləsi üzrə sığorta məbləğinin orta qiyməti
- S_b – sığorta hadisəsinin baş verməsi zamanı bir sığorta müqaviləsi üzrə orta sığorta ödənişi
- γ – sığorta hadisələri üzrə ödənişlərin verilməsi üçün yiğilmiş sığorta haqlarının yetərli olmasının tələb olunan ehtimalına zəmanət
- $\alpha(\gamma)$ – təhlükəsizlik zəmanəti, γ -dan asılı olan əmsal. Bu əmsalın qiymətini cədvəldən götürə bilərik:

γ	0.84	0.9	0.95	0.98	0.9986
$\alpha(\gamma)$	1.0	1.3	1.645	2.0	3.0

Netto-dərəcə T_n iki hissədən ibarətdir - əsas hissə T_0 və risk əlavəsi T_r :

$$T_n = T_0 + T_r$$

Netto-dərəcənin əsas hissəsi T_0 sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı q , orta sığorta məbləği S və orta sığorta ödənişi S_b -dan asılı olan sığortaçının orta ödənişlərinə uyğundur.

Netto-dərəcənin əsas hissəsi aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$T_0 = 100 \times \frac{S_b}{S} \times q$$

Risk əlavəsi T_r sığorta hadisələrinin sayının orta qiymətindən çox olması ehtimalını nəzəre almaq üçün daxil edilir. Risk əlavəsi T_r aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$T_r = 1.2 \times T_0 \times \alpha(\gamma) \times \sqrt{\frac{1-q}{nq}}$$

Brutto-dərəcə aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$T_b = \frac{T_n \times 100}{100 - f} ,$$

burda $f (\%)$ – yüklemənin ümumi tarif dərəcəsində payıdır.

Tarif dərəcəsinin strukturunu belə müəyyənləşdiririk: 70% - netto-dərəcə, 30% - yüklemə.

Hesablamalar üçün təhlükəsizlik zəmanəti 0.9 məbləğində götürülüb, yəni $\alpha(\gamma)=1.3$.

Sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı və orta sığorta ödənişi

Daxili bazarda bu cür məlumatlar mövcud deyil. Rusiya mənbələrinə istinad etsək görərik ki, ortalama sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı 1%-2% təşkil edir. Güman etmək olar ki, bu ölkə ilə müqayisədə Azərbaycanda sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı daha azdır. Beləliklə, təxmin edə bilərik ki,

$$q=0.4\%$$

$$S_b = 150000 \text{ AZN} \text{ (orta sığorta məbləğinə bərabərdir)} .$$

Orta sığorta məbləği

$$S=150000 \text{ AZN}$$

Müqavilələrin nəzərdə tutulan sayı

$$n=150$$

Baza sığorta tarifinin hesablanması

$$T_0 = 100 \times \frac{S_b}{S} \times q = 100 \times \frac{150000}{150000} \times 0.004 = 0.4$$

$$T_r = 1.2 \times T_0 \times \alpha(\gamma) \times \sqrt{\frac{1-q}{nq}} = 1.2 \times 0.4 \times 1.3 \times \sqrt{\frac{1-0.004}{150 \times 0.004}} = 0.804$$

$$T_n = T_0 + T_r = 0.4 + 0.804 = 1.204$$

$$T_b = \frac{T_n \times 100}{100 - f} = \frac{1.204 \times 100}{100 - 30} = 1.72$$

Beləliklə, baza sığorta tarifi **1.72%** təşkil edir.

Qeydlər:

- Baza siğorta tarifi müddəti bir il olan müqavilələr üçün hesablanıb
- Sığorta müqaviləsinin müddəti, müqavilədə göstərilən əmlakın tarixçəsində alqısatçı, bağışlama, varislik hallarının mövcudluğu və sair siğorta hadisəsinin baş vermə ehtimalına və ehtimal olunan zərərin məbləğinə təsir edə biləcək amillərə əsasən hesablanmış baza tarifinə yüksəldirici və azaldırıcı əmsallar tətbiq oluna bilər.